

دانشگاه سام نور
پیه

روش‌شناسی تحقیق پیشرفته در مدیریت با رویکرد کاربردی

(کارشناسی ارشد مدیریت)

دکتر محمد مهدی پرهیزگار علی‌اکبر آقاجانی‌افروزی

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صوری جدید چاپ می‌شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و کمک‌درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

فهرست مطالب

شماره	پیشگفتار
۱	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۱	۱-۱ اهداف رفتاری فصل
۱	۲-۱ تعریف علم
۵	۳-۱ اهداف و ضرورت علم
۷	۴-۱ منابع و راه‌های کسب علم
۷	۱-۴-۱ تجربه
۸	۲-۴-۱ مرجع مطلع
۱۱	۴-۴-۱ اعتقاد راسخ نسبت به چیزها
۱۲	۵-۴-۱ کشف و شهود
۱۳	۶-۴-۱ روش علمی
۱۵	۵-۱ مفاهیم و واژه‌های کاربردی در تحقیق
۱۵	۱-۵-۱ علم
۱۵	۲-۵-۱ روش‌های شناخت
۱۶	۳-۵-۱ تعریف
۱۶	۴-۵-۱ نظریه
۱۶	۵-۵-۱ تبیین
۱۷	۶-۵-۱ پیش‌بینی
۱۷	۷-۵-۱ متغیر
۱۷	۸-۵-۱ تحقیق
۱۸	۶-۱ تحقیق علمی و ویژگی‌های آن
۲۰	۱-۶-۱ هدفمندی
۲۰	۲-۶-۱ دقت عمل
۲۱	۳-۶-۱ آزمون‌پذیری
۲۱	۴-۶-۱ تکرارپذیری
۲۲	۵-۶-۱ دقیق بودن و قابلیت اعتماد

۲۳	۶-۶-۱ عینی بودن
۲۴	۷-۶-۱ تعمیم پذیری
۲۴	۸-۶-۱ محدودگرایی
۲۵	۷-۱ روش‌شناسی و روش کار
۲۷	۸-۱ پارادایم و پارادایم‌های روش تحقیق
۲۷	۱-۸-۱ پارادایم
۳۰	۲-۸-۱ پارادایم‌های روش تحقیق
۴۰	۹-۱ پرسش‌های فصل

۴۱	فصل دوم: ساختار طرح تحقیق
۴۱	۱-۲ اهداف رفتاری فصل
۴۱	۲-۲ تدوین طرح تحقیق
۴۳	۳-۲ انتخاب موضوع و عنوان تحقیق
۴۳	۴-۲ بررسی پیشینه تحقیق
۴۴	۵-۲ نگارش بیان مسئله
۴۵	۶-۲ ارائه مدل تحقیق
۴۶	۷-۲ تنظیم گزاره‌های تحقیق
۴۷	۸-۲ مشخص نمودن ابزار گردآوری داده
۴۷	۹-۲ تعیین جامعه و نمونه تحقیق
۴۸	۱۰-۲ مشخص نمودن روش‌شناسی تحقیق
۴۸	۱۱-۲ گردآوری و تحلیل داده‌ها
۴۹	۱۲-۲ کاربردها و دلایل انجام طرح
۴۹	۱۳-۲ تعیین بودجه مالی و دوره زمانی طرح
۵۰	۱۴-۲ فهرست منابع
۵۰	۱۵-۲ پرسش‌های فصل

۵۱	فصل سوم: انتخاب موضوع تحقیق
۵۱	۱-۳ اهداف رفتاری فصل
۵۱	۲-۳ اهمیت انتخاب موضوع
۵۲	۳-۳ موضوع تحقیق و ویژگی‌های آن
۵۷	۴-۳ چگونگی انتخاب موضوع با بررسی ادبیات
۶۱	۵-۳ منابع انتخاب موضوع
۶۲	۱-۵-۳ کتاب‌ها
۶۴	۲-۵-۳ نشریات دوره‌ای
۶۶	۳-۵-۳ رساله‌ها و تحقیقات در حال انجام
۶۸	۴-۵-۳ انتشارات دولتی و آمارهای رسمی
۷۰	۵-۵-۳ کتب مرجع، راهنماهای کتاب‌شناسی خاص و کلی
۷۱	۶-۵-۳ استفاده از اینترنت

۷۲	۷-۵-۳ بررسی اولویت‌های پژوهشی سازمان‌ها و شرکت‌ها
۷۲	۶-۳ نمونه‌هایی از عناوین پژوهشی
۷۳	۷-۳ پرسش‌های فصل

۷۵	فصل چهارم: بررسی پیشینه تحقیق
۷۵	۱-۴ اهداف رفتاری فصل
۷۵	۲-۴ اهمیت بررسی پیشینه
۷۷	۳-۴ دلایل بررسی پیشینه تحقیق
۸۲	۴-۴ منابع اطلاعاتی برای بررسی پیشینه‌ی تحقیق
۸۷	۶-۴ چگونگی یادداشت‌برداری مطالب
۹۰	۷-۴ محتویات هر پیشینه
۹۱	۸-۴ نمونه‌ای از شرح یک پیشینه‌ی پژوهش
۹۳	۹-۴ تنظیم پیشینه تحقیق در قالب چارچوب نظری
۹۹	۱۰-۴ پرسش‌های فصل

۱۰۱	فصل پنجم: تدوین بیان مسأله
۱۰۱	۱-۵ اهداف رفتاری فصل
۱۰۱	۲-۵ تعریف مسأله
۱۰۲	۳-۵ ضرورت تدوین بیان مسأله
۱۰۶	۴-۵ ویژگی‌های مسأله پژوهش
۱۱۰	۵-۵ چگونگی انتخاب مسأله پژوهش
۱۱۴	۶-۵ ملاک‌های انتخاب و ارزیابی مسأله تحقیق
۱۱۸	۷-۵ فعالیت‌های لازم برای بیان مسأله
۱۱۹	۸-۵ تعیین حوزه‌های کلی و تخصصی تحقیق
۱۲۲	۹-۵ متداول‌ترین عوامل ایجادکننده مسائل تحقیقاتی در مدیریت
۱۲۴	۱۰-۵ پرسش‌های فصل

۱۲۵	فصل ششم: تعیین مدل و متغیرهای تحقیق
۱۲۵	۱-۶ اهداف رفتاری فصل
۱۲۵	۲-۶ تعریف مدل و نقش آن
۱۲۷	۳-۶ انواع مدل
۱۲۷	۱-۳-۶ توصیف‌های انتزاعی
۱۲۹	۲-۳-۶ مترادف نظریه
۱۲۹	۳-۳-۶ مدل‌های مفهومی
۱۳۰	۴-۳-۶ مدل‌های نظری
۱۳۳	۵-۳-۶ تشبیه به مکانیسم‌ها
۱۳۵	۶-۳-۶ بازنمودهای نموداری
۱۳۶	۱-۶-۳-۶ مدل‌های تحلیلی

۱۳۶	۶-۳-۲ مدل‌های علی
۱۳۷	۶-۳-۷ بازنمودهای ریاضیاتی
۱۴۰	۶-۴ تعریف متغیر
۱۴۰	۶-۵ ویژگی‌های متغیر
۱۴۲	۶-۶ تمایز میان مفهوم، سازه و متغیر
۱۴۴	۶-۷ طبقه‌بندی متغیرها
۱۴۴	۶-۷-۱ طبقه‌بندی متغیرها از نظر اندازه‌گیری
۱۴۵	۶-۷-۲ انواع متغیر براساس نقش آن در فرآیند تحقیق
۱۵۰	۶-۸ تعریف متغیرها
۱۵۴	۶-۹ پرسش‌های فصل

۱۵۵	فصل هفتم: بیان گزاره‌های تحقیق
۱۵۵	۷-۱ اهداف رفتاری فصل
۱۵۶	۷-۲ کلیات گزاره تحقیق
۱۵۹	۷-۳ ملاحظات اولیه در تدوین گزاره‌ها
۱۵۹	۷-۳-۱ مشخص نمودن نوع بررسی
۱۶۱	۷-۳-۲ میزان دخالت محقق در پژوهش
۱۶۳	۷-۳-۳ مکان بررسی
۱۶۷	۷-۳-۴ واحد تجزیه و تحلیل
۱۷۰	۷-۳-۵ افق زمانی
۱۷۲	۷-۴ تدوین فرضیه
۱۷۳	۷-۵ ماهیت فرضیه
۱۷۴	۷-۶ ملاک‌ها و ویژگی‌های فرضیه
۱۷۸	۷-۷ منابع فرضیه
۱۸۱	۷-۸ اصول فرضیه‌سازی
۱۸۱	۷-۸-۱ اصل صراحت
۱۸۱	۷-۸-۲ اصل فراغت از ارزش
۱۸۱	۷-۸-۳ اصل دقت
۱۸۲	۷-۸-۴ اصل پژوهش‌پذیری
۱۸۲	۷-۹ مراحل فرضیه‌سازی
۱۸۳	۷-۱۰ انواع فرضیه‌ها
۱۸۳	۷-۱۰-۱ فرضیه آماری
۱۸۴	۷-۱۰-۲ فرضیه پژوهشی
۱۸۶	۷-۱۰-۳ فرضیه‌های اصلی و فرعی
۱۸۶	۷-۱۱ قاعده‌ای جدید برای تبدیل فرضیه پژوهشی به فرضیه آماری
۱۹۱	۷-۱۲ نمونه عینی تدوین گزاره‌ها
۱۹۲	۷-۱۲-۱ اهداف تحقیق
۱۹۳	۷-۱۲-۲ سؤالات تحقیق
۱۹۴	۱- سؤال اصلی

۱۹۴	۲- سؤالات فرعی
۱۹۵	۱۳-۷ پرسش‌های فصل
۱۹۷	فصل هشتم: تعیین ابزار اندازه‌گیری تحقیق
۱۹۷	۱-۸ اهداف رفتاری فصل
۱۹۷	۲-۸ اندازه‌گیری
۲۰۰	۳-۸ ابزار اندازه‌گیری در تحقیق
۲۰۰	۱-۳-۸ پرسشنامه
۲۰۰	۱-۳-۸-۱ اجزاء اصلی پرسشنامه
۲۰۴	۱-۳-۸-۲ اصول کلی تنظیم پرسشنامه
۲۰۵	۱-۳-۸-۳ نکات کلیدی در طراحی پرسشنامه
۲۰۷	۱-۳-۸-۴ ترتیب ارائه سؤال‌ها
۲۰۸	۱-۳-۸-۵ اجرای مقدماتی پرسشنامه
۲۱۰	۱-۳-۸-۶ مزایا و معایب پرسشنامه
۲۱۱	۲-۳-۸ مصاحبه
۲۱۲	۱-۲-۳-۸ انواع مصاحبه
۲۱۳	۲-۲-۳-۸ مقایسه مصاحبه و پرسشنامه
۲۱۳	۲-۲-۳-۸ مزایا و معایب مصاحبه
۲۱۵	۳-۳-۸ مشاهده
۲۱۵	۱-۳-۳-۸ تعریف و انتخاب واحد مورد مشاهده
۲۱۶	۲-۳-۳-۸ سیستم و ابزار مشاهده
۲۱۷	۳-۳-۳-۸ مزایا و معایب مشاهده
۲۱۸	۴-۳-۸ استفاده از اسناد و مدارک
۲۱۹	۱-۴-۳-۸ منابع دست اول یا دوم
۲۲۱	۲-۴-۳-۸ نقد و بررسی اطلاعات
۲۲۳	۳-۴-۳-۸ تفسیر داده‌های گردآوری شده
۲۲۴	۴-۸ روایی و پایایی ابزارها
۲۲۵	۱-۴-۸ انواع روایی
۲۲۸	۲-۴-۸ تعریف اعتبار درونی و بیرونی
۲۳۰	۱-۲-۴-۸ عوامل مؤثر بر اعتبار درونی
۲۳۲	۲-۲-۴-۸ عوامل مؤثر بر اعتبار بیرونی
۲۳۴	۳-۴-۸ انواع پایایی
۲۳۶	۵-۸ درستی و برازش سنج‌ها
۲۳۷	۶-۸ مقیاس‌های اندازه‌گیری
۲۴۴	۷-۸ پرسش‌های فصل
۲۴۵	فصل نهم: جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری
۲۴۵	اهداف رفتاری فصل

۲۴۵	۲-۹ جامعه و نمونه
۲۴۷	۲-۹-۱ جامعه
۲۴۹	۲-۹-۲ نمونه
۲۵۱	۳-۹ اهمیت و دلایل نمونه برداری
۲۵۳	۴-۹ اصلاحات و مفاهیم نمونه برداری
۲۵۷	۵-۹ دقت و اطمینان در تعیین حجم نمونه
۲۵۸	۵-۹-۱ دقت
۲۵۹	۵-۹-۲ اطمینان
۲۶۰	۶-۹ محدودیت های نمونه برداری
۲۶۱	۷-۹ روش های نمونه گیری
۲۶۲	۷-۹-۱ نمونه گیری تصادفی
۲۶۳	۷-۹-۱-۱ نمونه گیری تصادفی ساده
۲۶۵	۷-۹-۱-۲ نمونه گیری تصادفی سیستماتیک
۲۶۶	۷-۹-۱-۳ نمونه گیری تصادفی طبقه ای
۲۶۹	۷-۹-۱-۴ نمونه گیری تصادفی خوشه ای
۲۷۰	۷-۹-۱-۵ نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای
۲۷۱	۷-۹-۱-۶ سایر روشهای نمونه گیری تصادفی
۲۷۵	۷-۹-۲ نمونه گیری غیر تصادفی
۲۷۵	۷-۹-۲-۱ نمونه گیری غیر تصادفی ساده
۲۷۵	۷-۹-۲-۲ نمونه گیری غیر تصادفی سهمیه ای
۲۷۵	۷-۹-۲-۳ نمونه گیری گلوله برفی
۲۷۶	۷-۹-۲-۴ نمونه گیری غیر تصادفی هدفمند یا قضاوتی
۲۷۹	۸-۹ برآورد اندازه نمونه
۲۸۷	۹-۹ پرسش های فصل

۲۸۹	فصل دهم: انتخاب روش تحقیق
۲۸۹	۱-۱۰ اهداف رفتاری فصل
۲۸۹	۲-۱۰ دیدگاه های مختلف در تقسیم بندی روش تحقیق
۲۹۰	۱۰-۲-۱ انواع تحقیق از نظر فایده و غایت
۲۹۱	۱۰-۲-۲ انواع تحقیق از نظر اجرا
۲۹۱	۱۰-۲-۳ انواع تحقیق از نظر اعتبار علمی
۲۹۱	۱۰-۲-۴ انواع تحقیق از نظر هدف تحقیق
۲۹۲	۱۰-۲-۵ انواع تحقیق از نظر دخالت زمان در تغییر متغیرها
۲۹۳	۱۰-۲-۶ انواع تحقیق از نظر نوع رابطه بین متغیرها
۲۹۳	۱۰-۲-۷ انواع تحقیق از نظر زمان وقوع
۲۹۴	۱۰-۲-۸ انواع دیگر از دسته بندی تحقیق
۲۹۵	۱۰-۳-۳ دسته بندی برحسب نحوه گردآوری داده ها
۲۹۶	۱۰-۳-۱ تحقیق توصیفی
۲۹۷	۱۰-۳-۱-۱ تحقیق پیمایشی

۲۹۸	۱۰-۳-۲ اقدام پژوهی
۳۰۲	۱۰-۳-۳ مطالعه موردی
۳۰۴	۱۰-۳-۴ روش تحقیق همبستگی
۳۱۳	۱۰-۳-۵ روش تحقیق پس‌رویدادی
۳۱۵	۱۰-۳-۲ تحقیق آزمایشی
۳۱۷	۱۰-۴ انواع روش تحقیق از دیدگاه غایت
۳۲۰	۱۰-۵ انواع تحقیق از نظر رویکرد
۳۲۸	۱۰-۶ روش تئوری مفهوم‌سازی بنیادی
۳۳۷	۱۰-۷ پرسش‌های فصل

۳۳۷	فصل یازدهم: تجزیه و تحلیل داده‌ها
۳۳۷	۱۱-۱ اهداف رفتاری فصل
۳۳۸	۱۱-۲ آماده سازی داده‌ها برای تحلیل
۳۳۸	۱۱-۲-۱ ویرایش و تنظیم داده‌ها
۳۳۹	۱۱-۲-۲ کار با پاسخ‌های سفید
۳۴۰	۱۱-۲-۳ کدگذاری
۳۴۵	۱۱-۲-۴ فهرست‌بندی متغیرها
۳۴۵	۱۱-۲-۵ مرتب‌سازی و طبقه‌بندی داده‌ها
۳۴۶	۱۱-۲-۶ کلیدگذاری و وارد نمودن داده‌ها به نرم‌افزار
۳۴۷	۱۱-۳ نرم افزارهای تحلیلی رایج در مدیریت
۳۴۷	۱۱-۳-۱ اس‌پی‌اس‌اس
۳۴۸	۱۱-۳-۲ لیزرل
۳۴۹	۱۱-۳-۳ آشنایی با نرم‌افزار مطلب
۳۵۰	۱۱-۳-۴ نرم افزار اس‌پلاس
۳۵۱	۱۱-۳-۵ نام نرم‌افزار مینی‌تب
۳۵۳	۱۱-۳-۶ س‌س
۳۵۴	۱۱-۴ آزمون‌های آماری
۳۵۴	۱۱-۴-۱ مفاهیم اولیه در تجزیه و تحلیل داده‌ها
۳۵۴	۱۱-۴-۱-۱ داده‌های پیوسته و داده‌های گسسته
۳۵۵	۱۱-۴-۱-۲ آمار پارامتریک و ناپارامتریک
۳۵۷	۱۱-۴-۱-۳ آمار توصیفی و آمار استنباطی
۳۵۷	۱۱-۴-۱-۲ آماره‌های توصیفی
۳۵۷	۱۱-۴-۱-۲ ترسیم نمودار و جداول توزیع فراوانی
۳۶۱	۱۱-۴-۲-۲ شاخص‌های مرکزی
۳۶۲	۱۱-۴-۲-۳ شاخص‌های پراکندگی
۳۶۳	۱۱-۴-۳ آمار استنباطی
۳۶۳	۱۱-۴-۳-۱ آزمون‌های ناپارامتریک
۳۷۶	۱۱-۴-۳-۲ آزمون‌های پارامتریک
۴۰۳	۱۱-۵ پرسش‌های فصل

۴۰۵	فصل دوازدهم: نگارش گزارش تحقیق
۴۰۵	۱-۱۲ اهداف رفتاری فصل
۴۰۶	۲-۱۲ کلیات و ساختار گزارش تحقیق
۴۰۹	۳-۱۲ تشریح بخش‌های گزارش تحقیق
۴۰۹	۱-۳-۱۲ بخش اول: پیشگفتار
۴۰۹	۱-۱-۳-۱۲ صفحه عناوین
۴۰۹	۲-۱-۳-۱۲ تقدیم به/ تقدیر و تشکر
۴۱۰	۳-۱-۳-۱۲ فهرست محتویات، جداول و نمودارها
۴۱۰	۴-۱-۳-۱۲ چکیده تحقیق
۴۱۱	۲-۳-۱۲ متن اصلی گزارش
۴۱۱	۱-۲-۳-۱۲ فصل اول: کلیات تحقیق
۴۱۱	۱-۱-۲-۳-۱۲ مقدمه
۴۱۱	۲-۱-۲-۳-۱۲ بیان مسأله
۴۱۲	۳-۱-۲-۳-۱۲ مدل(الگوی) مفهومی تحقیق
۴۱۲	۴-۱-۲-۳-۱۲ هدف‌های تحقیق
۴۱۳	۵-۱-۲-۳-۱۲ سؤالات یا فرضیات تحقیق
۴۱۳	۶-۱-۲-۳-۱۲ قلمرو تحقیق
۴۱۴	۷-۱-۲-۳-۱۲ تعریف واژه‌ها
۴۱۵	۸-۱-۲-۳-۱۲ جمع‌بندی فصل
۴۱۵	۲-۲-۳-۱۲ فصل دوم: ادبیات تحقیق
۴۱۵	۱-۲-۲-۳-۱۲ ادبیات موضوعی مربوط
۴۱۶	۲-۲-۲-۳-۱۲ بررسی پیشینه تحقیق
۴۱۸	۳-۲-۳-۱۲ فصل سوم: روش‌شناسی تحقیق
۴۱۸	۱-۳-۲-۳-۱۲ متغیرهای تحقیق
۴۲۰	۲-۳-۲-۳-۱۲ روش تحقیق
۴۲۱	۳-۳-۲-۳-۱۲ جامعه آماری
۴۲۱	۴-۳-۲-۳-۱۲ نمونه و نمونه‌گیری
۴۲۳	۵-۳-۲-۳-۱۲ ابزار گردآوری اطلاعات
۴۲۴	۶-۳-۲-۳-۱۲ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۴۲۵	۴-۲-۳-۱۲ فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها
۴۲۵	۱-۴-۲-۳-۱۲ آمار توصیفی
۴۲۵	۲-۴-۲-۳-۱۲ آمار استنباطی داده‌ها
۴۲۶	۵-۲-۳-۱۲ فصل پنجم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات
۴۲۶	۱-۵-۲-۳-۱۲ مرور مختصر بر هدف...
۴۲۷	۲-۵-۲-۳-۱۲ نتیجه‌گیری و یافته‌ها
۴۲۸	۳-۵-۲-۳-۱۲ محدودیت‌های تحقیق
۴۲۹	۴-۵-۲-۳-۱۲ بحث و مقایسه
۴۲۹	۵-۵-۲-۳-۱۲ پیشنهادات و کاربردهای مدیریتی
۴۳۰	۶-۵-۲-۳-۱۲ ارائه پیشنهادات برای تحقیقات آینده

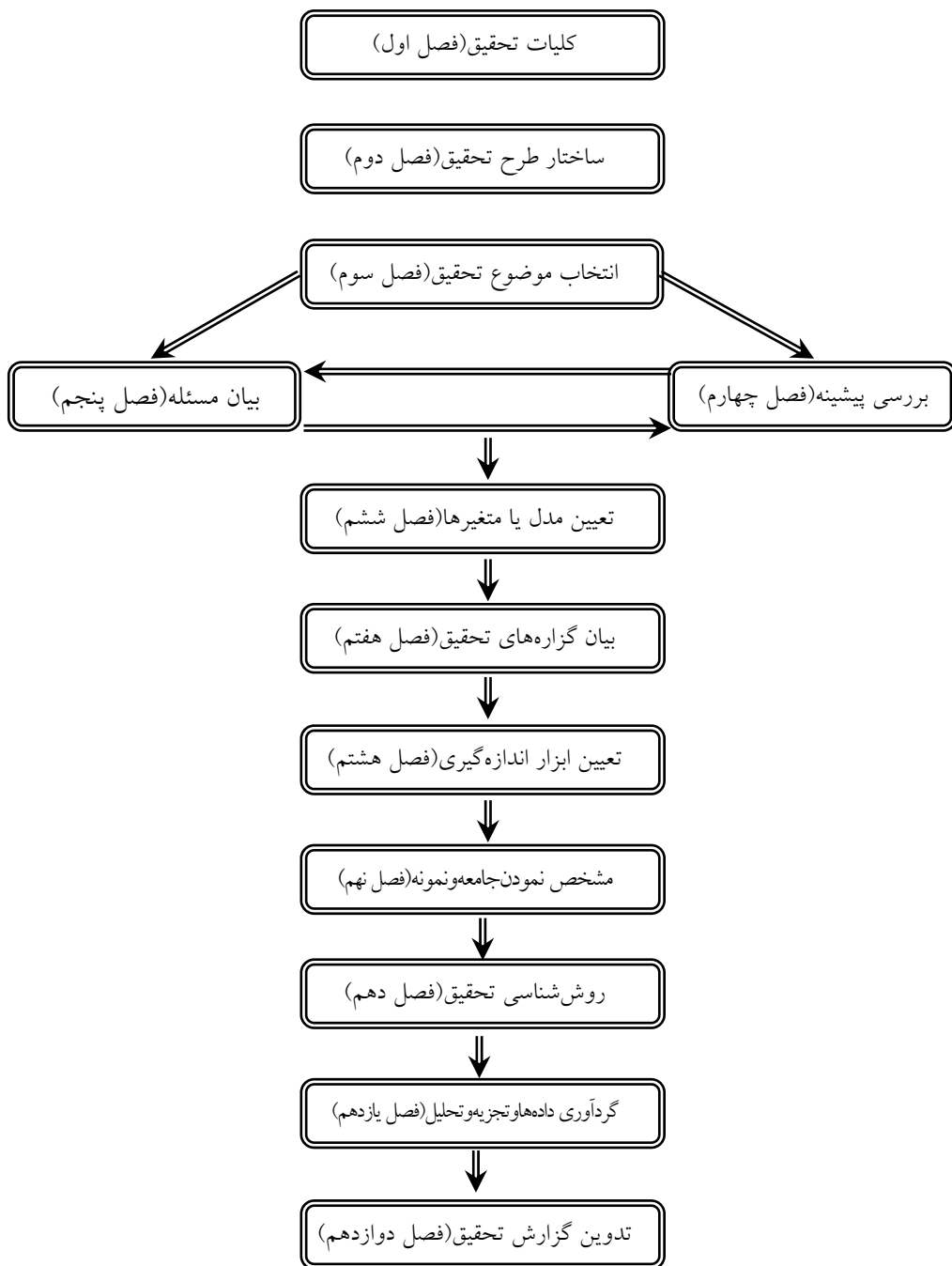
۴۳۱	۳-۳-۱۲ بخش سوم: فهرست منابع و ضمائم
۴۳۱	۱-۳-۳-۱۲ فهرست منابع
۴۳۳	۲-۳-۳-۱۲ پیوست‌های گزارش
۴۳۴	۴-۱۲ تدوین گزارش یافته‌های تحقیق به صورت مقاله‌ی علمی-پژوهشی
۴۳۸	۵-۱۲ پرسش‌های فصل
۴۳۹	فهرست منابع و مآخذ

تقدیم به:

تمامی شهدای والامقامی که برای سربلندی جمهوری اسلامی ایران جان خود را فدا کردند.

پیشگفتار نویسندگان

مرور کتاب‌های تألیفی یا ترجمه روش‌شناسی تحقیق کشور بیانگر این موضوع که در عرصه روش‌شناسی تحقیق در مدیریت، کتاب کمی به چاپ رسیده و از میان کتاب‌های به چاپ رسیده کتابی که بتواند راهنمای کاربردی گام به گام محققین دانشگاهی، سازمانی و صنعتی باشد معدود است. از طرف دیگر مشاهده دغدغه‌های دانشجویان در انجام رساله تحقیقاتی به علت نبود منبع کاربردی در دانشگاه‌ها و نیز مشاهده پروژه‌های تحقیقاتی انجام شده که در آن به روش‌شناسی تحقیق توجه نشده، نگارندگان کتاب را بر آن داشته تا با توجه به تجربیات قبلی خود و بررسی نظر صاحب‌نظران علم روش‌شناسی، کتاب حاضر را تألیف نمایند. کتاب حاضر در دوازده فصل تهیه و تنظیم گشته است که این فصول دقیقاً مطابق فرآیند تهیه طرح تحقیق و چگونگی تنظیم گزارش نهایی تدوین شده است. فصول کتاب در قالب فرآیند انجام تحقیق تنظیم شده که نمودار زیر بیانگر این فرآیند است.

نمودار شماره یک: ساختار فصول دوازده‌گانه کتاب

همانگونه که در نمودار ساختار کتاب مشخص شده است، فصل اول به کلیات تحقیق اشاره شده است که در آن به تشریح علم، اهمیت علم، منابع کسب علم و تعریف واژه‌های تحقیق علمی پرداخته شده است. فصل دوم ساختار پروپوزال را مشخص نموده است و کلیاتی از اجزای یک طرح پیشنهادی را ارائه نموده است. تا در فصول بعدی هر یک از این اجزا به تفصیل مورد بحث و بررسی قرار گیرد. فصل سوم به بررسی انتخاب موضوع پرداخته که در این فصل به اهمیت موضوع، چگونگی انتخاب موضوع و منابع انتخاب موضوع تحقیق پرداخته است. در فصل چهارم بررسی پیشینه و چگونگی بررسی پیشینه تحقیق مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در این فصل اهمیت بررسی پیشینه، منابع بررسی پیشینه و فرآیند بررسی پیشینه تشریح شده است. فصل پنجم به بیان مسئله تحقیق اختصاص یافته است. در این فصل سعی شده تا به زبانی ساده ضرورت بیان مسئله، چگونگی انتخاب مسئله تحقیق، ارزیابی مسئله، فعالیت‌های لازم برای تعریف مسئله و تحقیق، در نهایت برخی مسائل جاری و رایج در مسائل مدیریتی تشریح شود. فصل ششم کتاب به مدل و متغیرهای تحقیق اختصاص دارد که در این فصل به تشریح مدل و انواع مدل، متغیرهای تحقیق و انواع آن و مقیاس‌ها پرداخته شده است. فصل هفتم به بررسی گزاره‌های تحقیق اشاره دارد. این فصل به ملاحظات اساسی تنظیم گزاره‌های تحقیق، چگونگی تنظیم اهداف، سوالات، فرضیات و فرآیند تنظیم فرضیه پرداخته است. فصل هشتم به انتخاب ابزارهای گردآوری داده‌ها اختصاص دارد. در فصل مذکور ابزارها به چهار گروه پرسشنامه، اسناد و مدارک، مصاحبه و مشاهده تقسیم شده و هر یک از آنها به تفصیل تشریح شده‌اند. فصل نهم کتاب، جامعه و نمونه آماری تحقیق را به تفصیل شرح می‌دهد. در این فصل ابتدا جامعه و نمونه آماری تشریح شدند و در ادامه به روش‌های مختلف نمونه‌گیری پرداخته شده است. فصل دهم کتاب به روش‌شناسی تحقیق اختصاص یافت. در این فصل ابتدا دیدگاه‌های مختلف از تقسیم‌بندی تحقیق ارائه گردید و در ادامه روش‌های مختلف تحقیق با توجه به

چند معیار، تقسیم‌بندی و تشریح شده‌اند. در فصل یازدهم کتاب به تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده پرداخته شد. در این فصل ابتدا جمع‌آوری داده‌ها، کدگذاری و نحوه ورود آنها به نرم‌افزار بیان شده است. سپس برخی نرم‌افزارهای کاربردی مجموعه مدیریت معرفی گشته و در ادامه انواع تحقیق در دو گروه پارامتریک و ناپارامتریک تقسیم‌بندی شده و در نهایت از هر گروه یک آزمون تشریح شده و نمونه خروجی نرم‌افزار ارائه گردیده و مورد تحلیل و تفسیر قرار گرفته است. فصل آخر به گزارش تحقیق اختصاص دارد که در این فصل اجزای گزارش تحقیق در قالب پنج بخش ارائه شده است. اجزای هر بخش معرفی و چگونگی نگارش بخش‌ها به تفصیل بررسی شده و رویه‌های عملیاتی تدوین این بخش‌ها تشریح قرار گرفته‌اند. در ادامه چگونگی تبدیل گزارش تحقیق در قالب مقاله علمی - پژوهشی تشریح شد.

فصل اول

کلیات و مفاهیم

۱-۱ اهداف رفتاری فصل

در فصل حاضر به منظور آشنایی با مفاهیم و کلیات تحقیق، ابتدا به بررسی کلیات علم که شامل تعریف علم، هدف‌های علم و منابع و راه‌های کسب علم می‌باشد، خواهیم پرداخت. در ادامه به بررسی کلیات پژوهش در مدیریت که شامل تعریف تحقیق و تحقیق علمی، روش و روش‌شناسی، می‌باشد، خواهیم پرداخت.

هدف از نگارش فصل حاضر عبارتند از:

۱. شناخت علم و راه‌های کسب علم،
۲. آشنایی با مفاهیم کاربردی روش‌شناسی تحقیق،
۳. یادگیری تحقیق علمی و ویژگی‌های تحقیق علمی،
۴. شناخت پارادایم‌های روش‌شناسی تحقیق.

۲-۱ تعریف علم^۱

تعریف این واژه زیاد آسان نیست، در واقع تاکنون هیچ تعریف مستقیمی برای علم داده نشده است. در این بخش ابتدا دیدگاه‌های علم را مورد بحث قرار می‌دهیم و در ادامه وظایف علم را توضیح خواهیم داد تا تعریفی از علم ارائه دهیم. علم واژه‌ای است که در بسیاری از موارد، به گونه‌ای نامطلوب تعبیر و تفسیر شده است. مردم عادی،

سیاست‌مداران، روزنامه‌نگاران، دانشجویان و دانشمندان هر یک علم را به طرق مختلف تعبیر می‌کنند و در زمینه‌های گوناگون به‌کار می‌برند. این واژه نزد برخی دلالت بر یک کار ارزنده و مهم دارد و نزد برخی دیگر دلالت بر پیکره‌ای از دانش حقیقی دارد و مقصود از آن برای گروهی دیگر، نوعی بررسی عینی درباره پدیده‌های تجربی است.

به گفته کرلینگر^۱ (۱۹۸۶) سه نوع تفکر قالبی مانع درک علم و فعالیت علمی شده است: نخستین تفکر قالبی آن است که دانشمند به‌عنوان شخص به خصوصیتی تلقی می‌شود که: با واقعیت‌های آزمایشگاهی کار می‌کند، وسایل و تجهیزات پیچیده‌ای به‌کار می‌برد، آزمایش‌های گوناگونی انجام می‌دهد، و واقعیت‌ها را برای مقصود نهایی که بهبود زندگی بشر است، گردآوری می‌کند. دومین تفکر قالبی آن است که دانشمند فرد فوق‌العاده‌ای است که: می‌اندیشد، تئوری‌های پیچیده را می‌چرخاند، و به‌طور کلی وقتش را در برج عاج و برکنار از دنیا و مسائل آن می‌گذارند. این دانشمند یک نظریه‌پرداز غیرعملی است، هرچند تئوری و اندیشه او ممکن است برحسب تصادف منجر به نتایج عملی مهمی شود. سومین تفکر قالبی آن است که: دانشمند یک مهندس کاملاً ماهر است که سعی می‌کند به زندگی آرامش بخشد و آن را بیش از پیش مفیدتر و لذت بخش‌تر سازد. این طرز فکر، علم را با مهندسی و فناوری یکی می‌داند و بر پایه آن، ساختن پل‌ها و پیشرفت اتومبیل‌ها و موشک‌ها، خودکاری صنعت، اختراع ماشین‌های تدریس و مانند این‌ها به‌عنوان علم معرفی می‌شوند. از این دیدگاه، وظیفه علم، کار در جهت بهبود و تکمیل اختراعات و اکتشافات است.

همه این اندیشه‌ها(علاوه بر این واقعیت که واژه‌ها و اصطلاحات نزد افراد مختلف معانی گوناگونی دارند، و این مطلب که در زندگی روزمره نیز در دام یک سلسله کلیات بی‌پایه اسیریم) مانع آن می‌شود که علم، فعالیت‌ها و تفکر دانشمند، و به‌طور کلی روش علمی به خوبی درک شود. این عوامل تکلیف دانشجو را دشوارتر از آن چه باید باشد می‌سازد، بنابراین باید از میان برداشته شود تا برای اندیشه‌های مناسب‌تر جایی باز شود(هومن، ۱۳۸۶، ۲۲-۲۷).

دنیای علم، خود نیز دارای دو دیدگاه کلی است که عبارتند از: دیدگاه ایستا^۲ و

دیدگاه پویا^۱. دیدگاه ایستا که به نظر می‌رسد اغلب در دانشجویان و نیز در اشخاص عادی وجود داشته باشد، علم را فعالیتی می‌داند که یک سلسله اطلاعات نظام‌دار^۲ به جهان عرضه می‌کند و کار دانشمندان را کشف واقعیت‌های جدید و افزودن آن‌ها به انبوه اطلاعاتی می‌داند که از پیش وجود داشته است. در این مورد حتی این باور وجود دارد که علم اصولاً پیکره‌ای از واقعیت‌هاست. از این دیدگاه، علم راهی برای تبیین^۳ پدیده‌های مورد مشاهده است که وظیفه آن تأکید بر وضعیت کنونی و افزودن بر آن، تأکید بر تئوری‌ها، فرضیه‌ها و مجموعه اصول و قواعد موجود می‌باشد.

از سوی دیگر، دیدگاه پویا علم را بیشتر به‌عنوان یک فعالیت، یعنی آن چه دانشمندان انجام می‌دهند در نظر می‌گیرد. از منظر این دیدگاه، وضعیت کنونی دانش^۴ مهم است، اما اهمیت آن عمدتاً به خاطر آن است که برای پژوهش و تئوری علمی پایگاهی محسوب می‌شود. این دیدگاه که دیدگاه تجسسی یا اکتشافی^۵ نیز نامیده شده است، علاوه بر کشف یا آشکار ساختن، جنبه خودپژوهی^۶ را نیز در بر می‌گیرد. فرآیند خودپژوهی ممکن است بسیار جالب‌تر از نتایج آن باشد. دیدگاه اکتشافی در علم، بر تئوری و یک رشته طرح‌های ادراکی و مفهومی تأکید دارد که با یکدیگر پیوند یافته و برای پژوهش مفیدند. همین جنبه اکتشافی است که علم را تا حد زیادی از مهندسی و فناوری متمایز می‌سازد. فناوری فرآیند خلق روش است، به عبارت دیگر فناوری رشته فعالیتی است که به نتیجه عملی می‌انجامد.

مهندسی (علم مهندسی) فرآیند پژوهش درباره چگونگی حل مسائل، و فناوری تولید کالاها و خدمات است. علم، فرآیند پژوهش پیرامون پدیده‌ها است. دانشمند بر پایه حدس اکتشافی و گمانه‌زنی آگاهانه، یک خیز خطرناک برمی‌دارد، و دیدگاه اکتشافی علم، تأکید بر حل مسائلی دارد که برای آن‌ها جواب فوری در دست نیست، نه واقعیت‌ها و انبوهی از اطلاعات. علم تنها مجموعه‌ای از واقعیت‌ها نیست، بلکه مجموعه روابطی است که واقعیت‌ها را با یکدیگر پیوند می‌دهد. واقعیت‌ها و پیکره‌های اطلاعات برای دانشمند و کاوشگر از این جهت اهمیت دارد که در تنظیم تئوری دیگر و

1. dynamic view
2. systematic
3. explanation
4. Knowledge
5. heuristic
6. self- discovery

پژوهش دیگر به او کمک کند.

دشواری عمده دیگری که در تعریف واژه علم وجود دارد، اساساً ناشی از اختلاط محتوای علم با روش‌شناسی است. علم به‌طور کلی یک موضوع خاص ندارد، با این وجود هر نوع مطالعه از پدیده‌ها نیز به‌عنوان علم تلقی نمی‌شود. مثلاً ستاره‌شناسی، اوضاع ستارگان و پیشامدهای مختلف در زندگی آدمی را مطالعه کرده و تلاش می‌کند روابط بین آن‌ها را کشف و پیشامدهای آینده را پیش‌بینی کند. اما این اهداف و فعالیت‌ها موجب نمی‌شود که ستاره‌شناسی واجد شرایط لازم برای ورود به خانواده علوم شود. حتی اگر یک دانشگاه معتبر تصمیم بگیرد که گروه ستاره‌شناسی تأسیس کند، و حتی برای آن درجه فوق لیسانس را در نظر بگیرد، باز ستاره‌شناسی صلاحیت ورود به نظام علمی را نخواهد داشت. دلیل این عدم پذیرش، موضوع ستاره‌شناسی نیست بلکه علت اصلی آن است که روش‌شناسی خاصی که به‌وسیله ستاره‌شناسان به‌کار می‌رود، غیرعلمی است. هرگاه شاخه‌ای از دانش واقعی از سوی دانشمندان به‌عنوان علم پذیرفته نشود، علت اساسی این عدم پذیرش، همیشه مبتنی بر روش‌شناسی آن است (مک‌گویگان^۱، ۱۹۹۰).

همانگونه که به‌طور ضمنی اشاره شد برای علم تعاریف متعدد و متنوعی وجود دارد. شاید همه این تعاریف را بر پایه گفته مک‌گویگان (۱۹۹۰، ۱) بتوان در دو مقوله تعریف محتوایی^۲ و فرآیندی^۳ طبقه‌بندی کرد. بر پایه تعریف محتوایی: «علم یعنی مجموعه‌ای متراکم از دانش وحدت‌یافته» و بر پایه تعریف فرآیندی: «علم یعنی فعالیت کشف متغیرهای مهم در طبیعت، مرتبط ساختن این متغیرها، و تبیین این روابط (از طریق بیان قانون)». بر پایه تعریف کلاسیک، که هم محتوا و هم فرایند را در بر می‌گیرد: «علم یعنی یک سری مفاهیم و طرح‌های مفهومی و مرتبط با یکدیگر که در نتیجه آزمایش و مشاهده توسعه یافته‌اند» (کونانت، ۱۹۵۱، ۲۵). تعریفی دیگر مشابه با همین تعریف، علم را به‌عنوان «پیکره‌ای سازمان‌یافته و نظام‌دار درباره جهان، که از طریق روش علمی به‌دست آمده است» معرفی می‌کند (هومن، ۱۳۸۶، ۲۲-۲۷).

به‌طور خلاصه، علوم مختلف مسائل حل‌شدنی را با استفاده از روش علمی

1. McGuigan
2. content definition
3. process definition